

Göteborgs
Stad

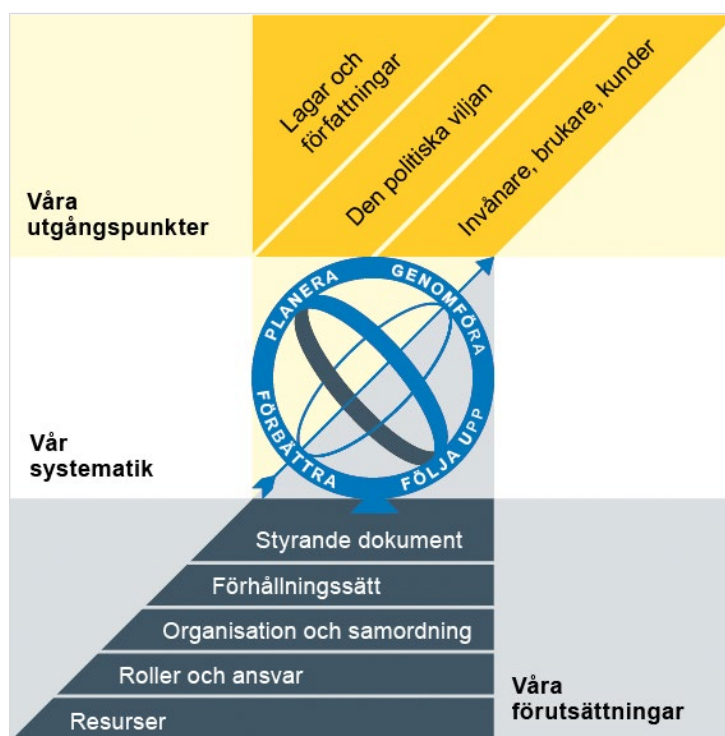
Grundskolenämndens riktlinje för möjligheten att förelägga elevens vårdnadshavare att fullgöra sina skyldigheter

Reglerande styrande dokument

Policy
► Riktlinje
Regel
Anvisning
Rutin
Instruktion

Göteborgs Stads styrsystem

Utgångspunkterna för styrningen av Göteborgs Stad är lagar och författningar, den politiska viljan och stadens invånare, brukare och kunder. För att förverkliga utgångspunkterna behövs förutsättningar av olika slag. Stadens politiker har möjlighet att genom styrande dokument beskriva hur de vill realisera den politiska viljan. Inom Göteborgs Stad gäller de styrande dokument som antas av kommunfullmäktige och kommunstyrelsen. Därutöver fastställer nämnder och bolagsstyrelser egna styrande dokument för sin egen verksamhet. Kommunfullmäktiges budget är det övergripande och överordnade styrande dokumentet för Göteborgs Stads nämnder och bolagsstyrelser.

Om Göteborgs Stads styrande dokument

Göteborgs Stads styrande dokument är våra förutsättningar för att vi ska göra rätt saker på rätt sätt. De anger vad nämnder/styrelser och förvaltningar/bolag ska göra, vem som ska göra det och hur det ska göras. Styrande dokument är samlingsbegreppet för dessa dokument.

Stadens grundläggande principer såsom demokratisk grundsyn, principer om mänskliga rättigheter och icke-diskriminering omsätts i praktisk verksamhet genom att de integreras i stadens ordinarie beslutsprocesser. Beredning av och beslut om styrande dokument har en stor betydelse för förverkligandet av dessa principer i stadens verksamheter.

De styrande dokumenten ska göra det tydligt både för organisationen och för invånare, brukare, kunder, leverantörer, samarbetspartners och andra intressenter vad som förväntas av förvaltningar och bolag. De styrande dokumenten ligger till grund för att utkräva ansvar när vi inte arbetar i enlighet med vad som är beslutat.

Styrande dokument			
Kommunala föreskrifter		Planerande och reglerande styrande dokument	
Normgivning mot enskild	Riktade styrande dokument	Planerande styrande dokument	Reglerande styrande dokument

Dokumentnamn: Grundskolenämndens riktlinje för möjligheten att förelägga elevens vårdnadshavare att fullgöra sina skyldigheter			
Beslutad av: Grundskolenämnden	Gäller för: Grundskoleförvaltningen	Diarienummer: 0448/22	Datum och paragraf för beslutet: 22-12-13, § 319
Dokumentsort: Riktlinje	Giltighetstid: Tillsvidare	Senast reviderad: [Datum]	Dokumentansvarig: Planeringsledare enhet utredning och juridik
Bilagor: [Bilagor]			

Innehåll

Inledning	3
Syftet med denna riktlinje.....	3
Vem omfattas av riktlinjen	3
Bakgrund	3
Lagbestämmelser	3
Stödjande dokument	3
Riktlinje	4
Vitesföreläggande vid utlandsvistelse	4
Dokumentation över elevens frånvaro.....	5
Anmälan om elevs frånvaro till huvudman.....	5
Utredning av orsaker till frånvaron	6
Vad har skolan gjort?	6
Vårdnadshavarens brister	6
Samverkan med externa aktörer	7
Hemkommunens ansvar – övergripande förvaltning	8

Inledning

Syftet med denna riktlinje

Syftet med riktlinjen är att tydliggöra vad som krävs för att hemkommunen ska kunna förelägga en vårdnadshavare att fullgöra sina skyldigheter att se till att barnet går till skolan.

Vem omfattas av riktlinjen

Denna riktlinje gäller tillsvidare för personal vid grundskoleförvaltningen.

Bakgrund

Grundskoleförvaltningen fick i uppdrag att ta fram ett styrdokument för när vitesföreläggande av vårdnadshavare, som inte fullgjort sina skyldigheter att se till att barnet går till skolan, ska ske (grundskolenämnden 8 februari 2022, § 44).

Lagbestämmelser

Riktlinjen gäller tillämpning av 7 kap. 23 § skollagen där det framgår att om en skolpliktig elev inte fullgör sin skolgång och detta beror på att elevens vårdnadshavare inte har gjort vad denne är skyldig att göra för att så ska ske, får hemkommunen förelägga elevens vårdnadshavare att fullgöra sina skyldigheter.

Ett föreläggande enligt första stycket får förenas med vite.

Stödjande dokument

Mall *Att utreda elevs frånvaro*

Anvisning för skolans skolpliktsbevakning

Anvisning för central skolpliktsbevakning

Riktlinje

Ansvar för att en elev fullgör sin skolplikt är tredelat mellan hemkommunen, huvudmannen för utbildningen och elevens vårdnadshavare.

- Hemkommunen har det övergripande ansvaret att bevaka att alla skolpliktiga elever som är folkbokförda i kommunen har en skolplacering samt att de faktiskt går i skolan och deltar i utbildningen.
- Huvudmannen (kommunal eller fristående) har ansvar för att eleven genomför sin skolgång. Det innebär att aktivt verka för att eleven är i skolan och vidta de åtgärder som behövs.
- Vårdnadshavaren ska se till att barnet fullgör sin skolplikt, det vill säga att barnet kommer till skolan och deltar i undervisningen.

Om en skolpliktig elev inte går i skolan och detta beror på att elevens vårdnadshavare inte har gjort vad denne är skyldig att göra, får hemkommunen förelägga vårdnadshavaren att fullgöra sin skyldighet. Föreläggandet kan förenas med ett vite. Ett vite innebär att om vårdnadshavaren inte ser till att barnet kommer till skolan kan vårdnadshavaren få betala pengar. Vitet betalas till staten.

Det är dock flera saker man behöver tänka på innan det kan bli aktuellt att förelägga vårdnadshavaren. Ett vitesföreläggande är ett slags varning som innebär att om vårdnadshavaren inte ser till att barnet kommer till skolan kan hemkommunen gå vidare till allmän förvaltningsdomstol och ansöka om att vitet ska dömas ut. Handläggning och beslut om vitesförelägganden måste uppfylla ett stort antal formella krav. Om det föreligger en formell brist kommer ett vite inte att kunna dömas ut. Därför behöver alltid enheten utredning och juridik stödja i handläggningen av ett ärende om föreläggande.

Nedan redogörs för vilka förutsättningar som bör vara uppfyllda om ett föreläggande ska kunna riktas mot en vårdnadshavare och vad skolan behöver förbereda.

Vitesföreläggande vid utlandsvistelse

Ett specifikt fall då ett föreläggande kan vara aktuellt är när en elev inte uppfyller skolplikten på grund av vistelse utomlands utan att detta godkänts av hemkommunen. Om det inte finns särskilda omständigheter som förhindrar en hemresa är det ofta uppenbart i dessa fall att vårdnadshavarna inte uppfyller sina skyldigheter att ta sitt barn till skolan. Detta trots att skola och förvaltning uppmanat vårdnadshavaren att se till att eleven kommer till skolan. Ärenden om föreläggande när en elev befinner sig utomlands hanteras i särskild ordning men samma formella krav gäller.

Istället för en frånvaroutredning dokumenteras elevens frånvaro och de åtgärder som görs i en skolpliktsutredning, se anvisning för detta. Om följande förutsättningar är uppfyllda kan det vara aktuellt med ett föreläggande om vite:

- Eleven är frånvarande på grund av utlandsvistelse.
- Vårdnadshavarna verkar inte för att eleven ska återvända trots information om skolplikt.
- Förvaltningen har kontakt med minst en vårdnadshavare och bedömer att familjen vid något tillfälle kan komma att återvända till Sverige.

I aktuella fall ska ansvarig kontakta enheten för Utredning och juridik för att se över möjligheterna till vitesföreläggande.

Dokumentation över elevens frånvaro

Själva grunden för ett föreläggande är förstås att eleven inte går i skolan. För att ett föreläggande ska bli aktuellt måste eleven ha en betydande frånvaro. Det räcker inte med att eleven uteblir från till exempel idrottslektionerna. Ett föreläggande är så ingripande att det inte blir aktuellt om eleven deltar i övriga skolpliktiga lektioner. Skolan behöver kunna redovisa en tydlig dokumentation över elevens frånvaro.

- Sammanställ elevens frånvaro det senaste året/åren. Uppge frånvaron i antal dagar och/eller procent per månad.

Anmälan om elevs frånvaro till huvudman

Varje gång som en rektor startar en utredning av en elevs frånvaro ska detta anmälas till huvudmannen på avsedd blankett. Anledningen är att huvudmannen ska kunna få en övergripande bild över hur frånvaron ser ut i våra skolor och utifrån det kunna stödja skolorna. Det är endast blanketten "Anmälan om elevs frånvaro" som ska skickas in, inte utredningen.

Innan det kan bli aktuellt att diskutera att förelägga vårdnadshavaren bör skolan ha initierat en eller flera utredningar av elevens frånvaro och därmed även gjort anmälningar till huvudmannen.

- Är frånvaron anmäld till huvudmannen? Om inte, gör det omgående.

Utredning av orsaker till frånvaron

Om en elev har upprepad eller längre frånvaro ska rektorn se till att frånvaron skyndsamt utreds (om det inte är obehövligt, till exempel om eleven är hemma efter en operation). Det gäller oavsett om frånvaron av skolan bedöms vara giltig eller ogiltig.

Innan det kan bli aktuellt att diskutera att förelägga vårdnadshavaren bör skolan ha genomfört en eller flera utredningar av elevens frånvaro. Utredningen ska visa på orsakerna till frånvaron. Tänk på att utredningen ska genomföras i samråd med eleven och elevens vårdnadshavare samt med elevhälsan.

- Har skolan genomfört en utredning av elevens frånvaro? Om inte, genomför en sådan omgående. Använd gärna mall "Att utreda elevs frånvaro" som finns på intranätet.

Vad har skolan gjort?

Skolan behöver tydligt kunna redovisa vad skolan gjort för att eleven ska få undervisning. Det innefattar både skolans direkta åtgärder, till exempel extra anpassningar och särskilt stöd. Men också vilka försök till kontakt med vårdnadshavaren som gjorts. Skolan bör ha uttömt sina möjligheter att motivera eleven att gå i skolan, att trygga elevens närvaro i skolan och att samverka med vårdnadshavaren för att åstadkomma en lösning.

- Vad har skolan gjort för att se till att eleven kommer till skolan?
- Är alla åtgärder dokumenterade så att datum och insats framgår?

Nedan ges några exempel på åtgärder som kan komma i fråga. Alla åtgärder görs naturligtvis utifrån den specifika situationen varför dessa kan variera.

- Extra anpassningar
- Utredning av särskilt stöd
- Åtgärdsprogram
- Enskild undervisning i hemmet eller på skolan
- Mött upp eleven i hemmet
- Kurator har haft samtal med eleven
- Kontakter med vårdnadshavaren – telefon, sms, mejl, möten
- SIP-möten
- Andra kontakter med externa parter såsom vården, socialtjänst etc.
- Anmälan till socialnämnden

Vårdnadshavarens brister

Ett krav för att föreläggande ska kunna användas är att elevens frånvaro ska bero på att vårdnadshavaren inte har gjort vad denne är skyldig att göra. Det som ska bevisas är alltså vårdnadshavarens brister i förhållande till dennes ansvar i skolpliktshänseende.

För att kunna visa på detta behöver skolan kunna redovisa hur och när skolan har informerat vårdnadshavaren om frånvaron samt att skolan har kallat till möten och på alla

sätt försökt komma i kontakt med vårdnadshavaren och hur detta har utfallit. Det underlättar om skolan dokumenterat väl.

Ett föreläggande kan inte användas om vårdnadshavarna inte har förmåga att se till att eleven kommer till skolan, till exempel om de vill att eleven ska gå men inte klarar att motivera hen. Ett föreläggande kan heller inte användas om det är en äldre elev som själv vägrar att gå trots att vårdnadshavarna gjort vad de kan. Detta kan förstås vara svårt att avgöra men bedömningen att vårdnadshavaren inte gjort vad den är skyldig att göra måste vara för handen vid ett föreläggande.

Alla tänkbara ansträngningar ska ha gjorts för att på frivillig väg åstadkomma en lösning. Det är nämnden som ska kunna visa att vårdnadshavaren inte har fullgjort sina skyldigheter.

Exempel på frågeställningar:

- Är vårdnadshavaren fullt medveten om elevens frånvaro?
- Har vårdnadshavaren deltagit i möten som skolan kallat till?
- Har skolan fått samtycke att samverka med till exempel elevens vårdkontakt eller socialtjänst?
- Har vårdnadshavaren visat sig positiv till skolans åtgärder?
- Har vårdnadshavaren motiverat eleven att gå till skolan?
- Har vårdnadshavaren tagit emot stöd?
- Vad säger eleven själv? Kan vårdnadshavaren påverka elevens inställning?

Samverkan med externa aktörer

I de allra flesta fall av upprepad eller längre frånvaro behöver skolan samverka med externa aktörer såsom vården och/eller socialtjänsten. Innan ett föreläggande kan bli aktuellt måste alla möjligheter att få eleven till skolan (eller på annat sätt ge eleven undervisning) ha prövats. Västra Götalandsregionen och kommunerna i regionen (däribland Göteborg) har gjort en överenskommelse för samverkan ([Överenskommelse samverkan barns och ungas hälsa Västra Götaland slutversion.pdf \(vgregion.se\)](https://vgregion.se/overenskommelse-samverkan-barn-och-ungas-halsa)). För att samverka kring det enskilda barnet bör en Samordnad individuell planering (SIP) göras. En SIP ska erbjudas om kommunen eller regionen bedömer att insatser kring eleven behöver samordnas för att hen ska få sina behov tillgodosedda, eller då eleven eller barnets vårdnadshavare begär det.

I Hälso- och sjukvårdslagen och Socialtjänstlagen finns bestämmelser om när en samordnad individuell plan (SIP) ska upprättas. Någon motsvarande bestämmelse finns inte i skollagen. Men genom överenskommelsen som nämns ovan blir skolan en likställd samverkanspart i alla sammanhang. Det innebär att skolan har samma ansvar och samma möjligheter som vården och socialtjänsten när det gäller SIP, både när det gäller att kalla till möte och att medverka vid sådant.

Det spelar ingen roll om barnet inte tidigare är känt hos socialtjänsten eller vården. Den som är kallad till ett möte är skyldig att utse någon som ska delta på mötet. Om barnet inte är aktuell inom till exempel BUP är det primärvården som deltar.

Innan det kan bli aktuellt att diskutera att förelägga vårdnadshavaren bör ett eller flera samverkansmöten ha hållits och en SIP bör ha utarbetats. Skyldigheten att medverka i SIP

gäller dock huvudmännen - inte en enskild verksamhet. Om rektorn har svårigheter att nå fram till de externa samarbetsparterna bör rektorn därför ta stöd av utbildningschefen.

- Har skolan kallat till SIP-möte?
- Har skolan deltagit i SIP-möte?
- Har berörda parter – till exempel vården och socialtjänsten – deltagit i SIP-möten?
- Dokumentera de SIP-möten som hållits.

Hemkommunens ansvar – övergripande förvaltning

Utöver huvudmannens ansvar att medverka i SIP har Göteborg som hemkommun också ett särskilt ansvar att vid behov samordna insatser med samhällsorgan, organisationer eller andra som berörs. Detta ansvar kan inte delegeras till en rektor utan kräver att övergripande funktioner agerar.

Sammanfattningsvis ska grundskoleförvaltningens övergripande funktioner vara involverade i ett elevärende innan det kan bli aktuellt att diskutera att förelägga vårdnadshavaren

- Är utbildningschefen medveten om skolans svårigheter att få eleven till skolan?
- Har utbildningschefen vidtagit några stödjande åtgärder?
- Är elevhälsochefen medveten om skolans svårigheter att få eleven till skolan?
- Har någon i den övergripande elevhälsan vidtagit några stödjande åtgärder?
- Har någon funktion på övergripande förvaltning deltagit i SIP-möte eller på annat sätt haft kontakt med externa parter?